СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 180. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 27-го серпня 1942. No. 180. Jersey City, N. J., Thursday, August 27, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПРИГОТОВЛЯЄ ПЛЯН СТАБІЛІЗАЦІЇ ЦІН

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт заявив, що федеральний уряд приготовляє плян, на основі якого будуть усталені ціни на фармерські продукти і на працю. Не усталивши ціни на працю, не можна усталити цін на фармерські продукти, і навпаки, говорив президент. В конгресі, говорив він, ці дві групи — себто фармерська і робітнича, — взаїмно зо собою змагались. У висліді заіснувала небезпека, що ціни на харчі, а за ними ціни на працю, підскочать на 30%. Щоб запобігти тій небезпеці федеральний уряд взявся за діло і ту справу розвяже. Президент не говорив точно, який саме плян придумано, щоб запобігти зростови цін, та в який спосіб той плян буде впроваджений в життя.

НЕСПОДІВАНЕ ЗАТЕМНЕННЯ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Цілий Ню Йорк вечером 9:30, з вівтірка на середу, зазнав несподіваного затемнення. Про пляноване затемнення не знав ніхто, навіть посадник Ля Гвардія. Його зарядив ген. Кенон, щоб переконатись про справність повітряних сторожів, чи „ер ворденс". Затемнення відбулось успішно, хоч внаслідок несподіванки для самих сторожів деякі вуличні лямпи не були погашені з належним поспіхом. Замітне це, що того вечора дуже ясно світив місяць у повні. Але по девятій годині почало наступати затьміння місяця, котре тривало впродовж кількох годин. В одним часі місяць був цілковито затемнений, але, зрозуміло, не протилетунськими сторожами.

ПРИЗД ВТІКАЧІВ З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

НЮ ЙОРК. — До нюйорського порту приїхав шведський корабель Грипсгольм, що привіз на собі 1,500 американських втікачів з Далекого Сходу. Майже всі вони були якийсь час під японською н[е]волею, але внаслідок виміни утікачами вони дістались щасливо до дому. Деякі з них на вид Статуї Свободи вибухли радісним плачем. Власти заборонили їм робити які небудь заяви перед ґазетярами. Тому вони лише загальниково говорили, що переживання їх були страшні. Слідчі власти задержали всіх пасажирів, з винятком дипломатичної і консулярної служби, на чолі з бувшим амбасадором до Японії, Груом. Останніх випустили відразу на американську землю. Решта мусить переходити ріжні допити.

КАРА СМЕРТИ НА САБОТАЖНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Перед конвенцією адвокатської палати виголосили промови представники департаменту стейту, серед них асистент головного прокуратора, Вендел Берг. Він сказав, що уряд тепер старається про закон, на основі якого караноб смертю всіх саботажників і то не лише тих, що попадуть під воєнний суд, але й тих, що будуть суджені цивільними судами. Також треба загострити закон відносно тих саботажників, котрим не вдалось виконати злочинного вчинку через чуйність властей. Є багато випадків, говорили представники Ф.Б.І., в яких саботажникам попсувано пляни і вони не могли їх виконати. Коли є досить доказів треба карати смертю навіть за пляновані, хоч невиконані саботажі, говорили вони.

СВЯЩЕНИК МОЛЬЦАН ЗАСУДЖЕНИЙ НА 10 ЛІТ.

ГАРТФОРД. — Німецький лютеранський священик з Філаделфії, Курт Мольцан, зістав засуджений на десять літ вязниці за участь в шпигунстві в користь Німеччини. Суддя заявив, що хоч Мольцан не передавав зібраних відомостей впрост до Німеччини, але він давав ті відомости іншим людям, про котрих знав, що працюють для Німеччини. Проти Мольцана серед інших свідків прокуратури, зізнавав український священик А. Пилипенко.

ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ УЧАСТИ В ЗАРЯДІ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — До голови Ради Воєнної Продукції, Доналда Нелсона, звернулись представники юній А.Ф.П. і К.П.О., та зажадали, щоб він приняв до своєї ради представників робітництва й разом з ними укладав пляни в вирібництві воєнної індустрії. Доналд Нелсон відповів, що дуже радо прийме представників робітництва, але перед тим вони мусять йому предложити конкретний плян такої співпраці, щоб він переконався, що ця зміна принесе користь для воєнних зусиль Америки. Заряди обох юній розпочали в тій цілі наради, щоб предложити спільний плян такої співпраці.

ПРЕМІЄР НОВОЇ ЗЕЛЯНДІЇ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — До Америки прибув премієр Нової Зеляндії, Фрейзер, в цілі певних переговорів з американським урядом. Найважнішою справою буде усталення виміни продуктів між Новою Зеляндією і Америкою. Нова Зеляндія має багато харчів і мяса. Ті харчі вона частинно відсилає американським воякам, стоячим на Далекім Сході, а в заміну за те дістає від Америки ріжну зброю.

Нова Велика Битва Біля Соломонських Островів

ВАШИНГТОН. — Біля Соломонських островів розгорілась нова велика морська битва, в котрій по обох боках беруть участь десятки боєвих кораблів і сотки літаків. Цю битву розпочали японці, котрі стягнули зо своїх головних баз багато кораблів і літаків, та пробували відбити Соломонські острови назад від американців. Вони підкрались з усіх сторін в напрямку американських позицій, але вже на широкім океані їх відкрили американські літаки та розпочали на них наїзди. Та битва розпочалась іще в неділю, але дотепер вона не закінчена і триває далі. Дотепер японці понесли великі втрати. Американські літаки тяжко ушкодили два японські літаконосці, як теж бомбою влучили в панцерник тяжкої ваги. Ушкоджено теж інші кораблі і знищено кількадесять японських літаків.

В ЯПОНІЇ ПРИ ВЛАДІ МІЛІТАРНА КЛІКА

НЮ ЙОРК. — Прибулий недавно з Далекого Сходу американський журналіст Ото Толишус, помістив в „Н. Й. Таймсі" свою чергову статтю про Японію, в котрій говорить, що мілітарна кліка в Японії, котра прийшла до влади і нині всеціло керує Японією, наперед мусіла вимордувати багато японських державних мужів, заки захопила все у свої руки. Мордування вона допускалась скритим способом. Кожний японський політик, що пробував загородити тій кліці шлях, падав трупом з рук скритих заговірників. Тепер та кліка має в руках усю владу. Вона виразно проголошує, що мусить підбити цілий світ. Для тої цілі вона в фанатичному дусі вишколює цілу японську націю.

РУЗВЕЛТ НЕ ЗГАДУЄ ПРО КАНДИДАТУРУ БЕНЕТА

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт заявив, що ще не перестудіював справи кандидатури Джана Бенета, котрий кандидатує на нюйорського губернатора. Як відомо, президент старався піддержати сенатора Міда і йому запевнити ту кандидатуру з боку Демократичної Партії, але Партія пішла проти нього і вибрано Джана Бенета. — Джеймс Фарлі, що поставив Джана Бенета кандидатом на нюйорського губернатора проти волі президента, заявив, що републиканський губернаторський кандидат, Томас Дюї, в цих виборах дістане менше голосів, ніж дістав в минулих виборах, коли його контр-кандидатом був губернатор Лімен.

Німці Кинули Цілий Міліон Війська, Щоб Здобути Сталінград

МОСКВА. — Вправді советські комунікати не згадують за ніякі відвороти, а тільки про завзяту боротьбу і великі втрати, що їх завдають наступаючим німцям і мадярам, але так є, що німецькі війська зачинають окружувати Сталінград з північного і полудневого заходу. В советських газетах пишеться, що німецька команда стягнула на цей фронт до міліона війська, та що вона тепер ставить „проти советської піхоти — танки". Так є, що німецькі частини віддалені тепер від Сталінграду всього яких 40 миль. В місті населення здає собі добре справу з того, що це означає, та готується поставити наїздникам сильний опір.

З Кавказу нема вістей про якісь поважніші зміни, а тільки стверджується, що німецькі війська є віддалені від Грозного, чергового нафтового осередка, яких 85 миль.

РОЗУМІЮТЬ ДОБРЕ ЗНАЧІННЯ ВОЛГИ

МОСКВА. — Це ясне, що советський уряд добре бачить небезпеку, яка грозить Советам, якщоб німці здобули Сталінград, що є в комунікації лучбою між Кавказом та осередком Росії. Ось та лучба іде через Каспійське море і Волгу, а німці є тепер віддалені всього 170 миль від Каспійського моря. Крім того Волга має ще дуже велике значіння з цього боку, що нею перевозять головні достави для армії.

НЕ МАЮТЬ СТІЛЬКИ ЛІТАКІВ, ЯК БУВАЛО

МОСКВА. — На східньому фронті не видно дуже великої летунської активности з боку німців. Совєти пояснюють це тим, що німці втратили в серпні за три тижні на цьому фронті 1,116 літаків.

В АФРИЦІ ВЖЕ ЗАЧАЛОСЬ

КОЇРО. — З британської кватири доносять, що ген. Ромель уже зачав нову офензиву. Серед британців панує повне переконання, що тим разом Ромель дістане добру науку.

ІНДІЙЦІ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ.—Не зважаючи на те, що в Індії Ганді з Всеіндійським Конгресом проголосили „пасивний опір", намагаючись тим способом добути від Англії негайне визнання незалежности, багато молодих індійців вступає до армії, щоб боротись по стороні Обєднаних Держав. На образку бачимо, як лікар щепить добровольців.

„ВЕЛИКІ ДНІ ПЕРЕД НАМИ", ЗАПОВІВ ЧОРЧИЛ

КАЇРО (Єгипет). — Побут британського премієра, Винстона Чорчила, в Африці звязують тісно з воєнними подіями, що наступлять незабаром в Єгипті та Середущому Сході, згл. В Ірані, звідки Алянти зачнуть натискати на німецькі війська, що пробують передертись через Кавказ. Що Обєднані Держави тим разом уже добре підготовані, та що можна надіятись добрих новин, видно було по усмішках Чорчила та його оптимізмі, коли іде про будуччину. Він виразно заповів, що „великі дні вже перед нами", до чого ще додав таке: „Я і ви ві добре знаємо, що завдамо Гітлерови і його меншим приятелям такі удари, яких вони ще ніколи не зазнали. Коли це станеться, я знаю, але ви цього не знаєте, та майте віру в мене".

КНЯЗЬ КЕНТУ ЗГИНУВ ПІДЧАС ЛЕТУНСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.

ЛОНДОН. — Британська королівська родина понесла першу воєнну жертву: згинув князь Кенту, сповняючи свої військові обовязки, коли летів на літаючім човні Сондерленд до Ісляндії з військовими дорученнями. Літак розбився в Шотляндії. Яка причина, не знати, бо всі, що були на літаку, загинули. Одно певне, що не було це наслідком ворожої атаки. Князь Кенту це наймолодший брат теперішнього британського короля Юрія VI. Він був одружений з грецькою княжною Мариною і має троє дітей, з яких наймолодше хрестили недавно, 4. серпня, та якого кумом був, між іншим, президент Рузвелт. Князь Кенту був знаменитим вояком і постійно в службі. Його подружжя вважали дуже щасливим.

ЧОРЧИЛ ВІРИТЬ В СТАЛІНА І РОСІЮ.

КАЇРО. — Американські кореспонденти передають дещо з вражінь, які залишив по собі в Африці Винстон Чорчил. При тому згадують, що Чорчил висказувався про Сталіна з найбільшим подивом, та запевняв, що Росія не уступить з поля бою під ніяким оглядом та буде боротись аж до остаточної перемоги над Гітлером. При цьому Чорчил не таївся з тим, що ненавидить особисто як Гітлера так і „лякея" Мусолінія, які будуть потягнені до відповідальности за свої злочини.

БАГАТО НЕ ДОВІДАЄМОСЬ...

ЛОНДОН. — Не тільки в Англії, але в цілому світі цікаві на те, що скаже британський премієр по своїй подорожі, що обіймала 15,000 миль та занесла його до Єгипту, Сирії, Перзії (Ірану) і Москви. Та ледви, чи багато будемо знати, бо мабуть і те, що буде представлене в парляменті, буде в великій мірі обняте тайною. Але про те, чого треба надіятись, дізнаємось скоро з найближчих воєнних подій. Вони розіграються саме в тих місцях, де бував Чорчил.

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ НАЦІСТІВСЬКА ЕВРОПА?

БЕРН (Швайцарія). — В дипломатичних колах говорять про те, що за три тижні має відбутись в Берліні „Европейська Конференція", підчас якої має бути споряджена „нова мапа Европи". Націсти переконані, що до цього часу вже не буде війни на сході. Тільки, як кажуть, ще не знати, чи боротьба буде перервана наслідком „німецької перемоги", чи перемобілізовання російських військ, що відійдуть за певні лінії. На цю конференцію, як говорять, запросять німці „переможених і переможців, як теж і нейтральних", але крім Португалії.

ГАЙДА МАЄ НЕ ЗЛИЙ АПЕТИТ!

БЕРН. — „Джіорнале Італія" містить статтю відомого італійського публіциста, Вірджінія Гайди, в якій він розписується про те, що повинна дістати Італія, як війна закінчиться. Між тими домаганнями є такі: Італія має стати цілковитою панею на Середземнім морі. Значить, що має панувати теж і над Ґібральтаром і Суезьким каналом. Має дістати Корсику, Далмацію і Мальту, а далі острів Кипр. В Африці — Етіопію, Тунізію і частини Західньої Африки, що є під французькою владою. Замітне одначе те, що в списі домагань Гайди нема тим разом згадки за Ніццу і Савою, задля яких давніше було стільки крику.

ВБИВАТИБУТЬ УГОДОВЦІВ ЯК ЗРАДНИКІВ.

ЛОНДОН. — Ген. Дража Мигайлович, югославський міністер війни і командант частин, що далі воюють з Державами Осі, дістав від уряду повновласть вбивати усіх угодовців, словінців, хорватів і сербів, що ідуть окупантам на руку. На листі тих, що повинні згинути, находиться, між іншим, сербський премієр Мілян Недіч, що співпрацює з націстівською владою. А теж і Анте Павелич, що робить те саме в Хорватії, що Недіч в Сербії. Четніки вже вбили таким чином професора Буліца, заступника голови сербської фашистівської партії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

НОВИЙ СОЮЗНИК

Бразилія, що була з Обєднаними Державами духом, стала в бойовому ряді з тими, що рішились повести з Державами Осі боротьбу на життя і смерть. Берлін, хоч розуміє добре, що це означає, обмежився до того, що звалив вину за це на уряд Злучених Держав, а в самій Бразилії — на продажних політиканів. Все інше збув мовчанкою. Мовляв, подія не матиме ніякого значіння на хід воєнних подій. Та якби так було, то пощож тоді відгрожуватись Бразилії, що вона гірко свій вчинок відпокутує, якщо він такий неважний!

Та так є, що цей вчинок дуже важний, коли мати на увазі, що Бразилія більша простором від Злучених Держав і має повно земельних багатств. Крім цього, Еспанія готова незабаром стати активно по стороні Держав Осі й напасти на Португалію, матірний край Бразилії, щоб силою втягнути її в війну. Якщо таке станеться, а цього треба надіятись, то добре, що Бразилія є вже в тій війні з Державами Осі. Бо як Еспанія і Португалія опиняться у війні, то ледви, чи французький уряд Лаваля не посунеться так далеко, щоб і собі не виповісти війну Обєднаним Державам. Або може чинно помагати Гітлерови в Африці й на морі до цеї міри, що самі Обєднані Держави будуть змушені виповісти урядови в Віші отверту війну.

З цього видно, що найближча стратегія Держав Осі буде змагати до випертя Обєднаних Держав з Середземного моря і Єгипту, пробуючи загарбати Гібральтар, Мальту і Суезький канал, які нам ще потрібні й на те, щоб вдержати Сирію і Іран, де теж треба надіятись німців, якщоб продерлись через Кавказ. Щоб до цього не допустити, треба буде Обєднаним Державам заняти Азори, що є португальською посілістю, а далі Дакар, французьку пристань в Західній Африці, щоб таким чином можна було лекше довозити військо й зброю для тих, що будуть боротись на Середземному Сході, чи виганати армію ген. Ромеля з Африки. У тому всьому дуже важне є те, щоб почування Португалії, з огляду хочби на Азори, були по стороні Обєднаних Держав. Знову Бразилія важна тим, що з Бразилії є найкоротша дорога з американського континенту до Африки. А це знову дуже важне.

Усі ті речі скоро стануть дуже актуальними, бо центр рішальних боїв готов перенестись з советсько-німецького фронту куди інде. В посилюванню того нового фронту відграватиме Бразилія велику ролю через своє найкоротше получення з Африкою. Тепер уже вона в отвертій війні з Державами Осі й не потребує оглядатись на те, як її кроки толкуватимуть в Берліні, Римі, чи Токйо, як це було досі. Ось це й треба вважати здобутком. А до цього треба ще додати і той великий моральний вплив, який має виповідження війни Бразилією на інші держави Полудневої й Середущої Америки.

ЧИ ПОЛЬЩА МОЖЕ БУТИ РІВНОЧАСНО ВЕЛИКОЮ ТА СИЛЬНОЮ?

За нездорові маячення провідників платить польський нарід терпіннями.

Хто мав нагоду читати польську політичну пресу з останніх літ перед теперішньою війною і слухати бесід польських провідників, а рівночасно мав ще змогу приглядатися мізерії усього внутрішнього життя передвоєнної Польщі, той мав враження, що польський нарід є відданий під провід людей не з того світа, якихось Дон Кіхотів, що то думають ще й нині категоріями шляхетчини з 17-го століття. Їх пляни, їх бажання робили враження нездорових маячень хорих людей, а не реальних політичних провідників, „Польща це потуга (моцарство), Польща має бути великою та сильною" це були кличі будня, бо на неділю виписували доволі впливові представники „польського консервативного імперіялізму" типу Мацкевіча, Прушинського, Яна Бобжинського й такі речі, що Польща повинна сягати по Ураль..., по Тихий океан... та має мати спільну границю з ...Японією. Межі старої шляхетської Польщі з 17. століття по Дніпро вже виглядали за тісні.

Тихоокеанські пляни снували польські провідні люди для держави, якої річний буджет виносив нище 500 міліонів долярів, отже тільки 80% буджету одного міста Ню Йорку. Завоювати Росію та Сибір неісходиму збирався польський політик при помочи 50 тисяч авт, зареєстрованих в цілій Польщі, вчисляючи тут всі приватні автомобілі та троки. Цього чуда мало довершити населення Польщі, якого консумція стояла мало не на кінці консумції усіх держав світа. Польський громадянин, наприклад, споживав чотири разів менше цукру та мяса від громадянин теж рільничої, але невеличкої Данії, дарма, що ті продукти з Польщі ще й вивозили на продаж. Поминаючи інші признаки незвичайно низького життевого стандарду населення, Польща все мала людський матеріял на експорт і якщоб не іміграційні обмеження, вона могла би річно висилати за кордон найменше чверть міліона людей.

При тому не слід забувати, що Польща мала хронічну недугу не то нерозвязаного, але цілковито забагненого національного питання біля одної третини своїх горожан, бо Польща на ділі мала тільки 64% польського населення, а решта були не-поляки, яких наставлення супроти польської держави не було ніяким секретом ні для самого польського уряду ні теж для польської адміністрації. Деякі провінції цеї держави, наприклад Східна Галичина, на ділі не виходили зі стану перманетної революції. Польська верхівка виказувала рідко малу спосібність до розвязування наболілих національних проблем; навпаки, радше мала спосібність їх ще більше заогнювати. Тому більше ніж половина державних приходів йшла на поліцію, тайну і явну, та військо навіть у мирних часах, а польський нарід жив у нужді, не говорячи вже про гірше упослідження неpольського населення.

Катастрофа нічого не навчила.

Катастрофа, що спала на польський нарід, поставила його у ряди народів, що найбільше терплять від наїзника. Ціла західна частина Польщі, колиска польської державности, стала предметом безоглядного винародовлення; на власній землі поляк нині громадянином другої кляси, одначе і нині не найдеш між польськими провідними людьми відповідального політичного діяча, який зрозумів би причини немочи старої Польщі та став би на справедливому становищі супроти власного народу та завойованих сусідніх народів на сході. Польсько-американська преса повна від горячки, щоб Боже борони не пропала колода при нозі старої Польщі — східні її землі, на 80 відсотків заселені непольським, крайно ворожим для Польщі населенням. Від них Польща не стала би сильнішою, хіба слабшою. Проте ще й нині, по такій катастрофі, польські провідники далі попихають польський нарід на шлях нової слабости та нових катастроф та терпінь у майбутности.

Нездорові сни про потугу не сходять й дальше з голов не то европейських поляків, але навіть американських, вихованих на демократичних засадах співжиття людей між собою. Якийсь маняк з фундації Пулаского ще нині вбивав би граничні стовпи у Дніпро. Пригадує людям таку саму нісенітницю як казка про „щербец", обидві видумані такими самими маняками-предками; ба ще й порівнює їх зі свободолюбною Деклярацією Незалежности Америки з 1776. Для тих людей і заведення української школи на Поліссі з 80 відсотками українського, а тільки вісім відсотків польського населення, це „українщення" Полісся. Таке саме можна читати про суто українську Волинь, де відсоток латинників виносив навіть по офіціяльній, польській статистиці тільки 18 на сто, а поляків ще менше.

Що потрібне, щоб бути державною потугою?

Щоб стати державною потугою, на це треба багато річей, в першу чергу треба мати багату національну територію, з численним добре сконсолідованим населенням та вкінці корисне географічне положення. Ані одної із тих річей нинішний польський нарід не має.

Територія цілої передвоєнної Польщі виносила тільки біля 150 тисяч квадратних миль. На заході польська державна межа була здебільша поведена згідно з тодішньою етнографічною границею польсько-німецького розселення, зате на сході рівно 50 тисяч квадратних миль були у подавляючій більшости заселені українцями та білорусинами, отже не-поляками. На правдиво польську територію лишалося таким чином тільки біля 100 тисяч квадратних миль.

Польська територія це в додатку країна не надто вивінувана природою. Тільки Познанщина на заході та Люблинщина на сході це частини трохи урожайніші з надвишкою рільчичих продуктів; всі інші частини Польщі це менше урожайні обшари і в цілости цей край ледви в силі прокормити своє доволі згущене населення.

З підземельних багатств Польща посідає надмір тільки вугілля та цинку на Шлеську, що стало підставою до розвою металевого промислу, хоч і його паралїжує в Польщі брак залізної руди, яку треба було привозити з України з криворіжського басейну, або зі Швеції. В центральній Польщі був доволі гарно розвинений ткацький промисл, одначе всецілo залежний від імпорту американської бавовни та австралійської вовни. Олію має польська територія дуже мало, бо більшість ропоДайних джерел лежала на українській території. Оцє ті природні вивінування польської землі. Небагаті вони, але при добрій господарці є в силі прокормити доволі густе населення; одначе це не база під „моцарство"!

Польське населення, біля 22 міліони, побільшувалося постійно; на всякий випадок розроджувалося скорше ніж німецьке чи ческе. Відсоток польського приросту дорівнював приростови українського населення, але його не перевищав; тому теж у довоєнній Польщі приблизно утримувалася рівновага між польським та непольським населенням і тільки кольонізація поляків, насиланих зі заходу, штучно збільшала число поляків на сході, хоч й тут, як у Східній Галичині, панувало перелюднення. Всеж таки з Польщі мусіла частина людности еміґрувати, тому теж польське домагання якоїсь заморської країни для кольонізації надвижки польської людности було оправдане.

Під культурним оглядом тільки познанські поляки стояли вище; поляки західньої Галичини дорівнували освітою українцям східної Галичини, так само як поляки центральної Польщі спід бувшої російської займанщини дорівнували відсталістю українсько білоруському населенні східної Польщі. Унікат відсталости становили тільки поліщуки. Тому теж й мови не могло бути про якусь цивілізаційну місії польського кольоніста на сході; навпаки, ріжниця культур — східної та західної та розвинені націоналізми, які екстермінаційна польська державна та громадянська політика уміла тільки ще більше загострювати, витворювали з населення Польщі два ворожі табори, з яких один повнив ролю вязничного сторожа, другий вязня. Що таке несконсолідоване населення не могло теж стати базою для державної потуги це ясне. На ділі кожний непольський жовнір це був віртуально як не дезертир, то цілком байдужий для польського „моцарства".

Географічне положення Польщі є, було й буде все найфатальнішим в Европі. Релятивно невелика країна, з патріотичним, правда хоч вбогим населенням, є встиснена між дві великі потуги — Росію та Німеччину. Тільки ворожнеча між тими кольосами могла удержувати польську державу при життї; перша німецько-російська згода положила кінець істнуванню Польщі. Так було за Катерини II. і Фридриха В., так сталося за Гітлера і Сталіна, так було все й так буде, доки польський нарід не зрозуміє, що є в його животнім інтересі, щоб опертися об вільну, сильну Україну та евентуально незалежні дрібні сфедеровані держави Литви-Білоруси. На жаль того зрозуміння в Польщі ніколи не було, а навіть федераційні польсько - українські пляни найбільшого поляка останнього періоду, маршала Пілсудського, людини рідко сильної волі, уміла заляти немов „природна" струя польського шовінізму реакційного покрою таки його власних учнів. Статті визначного представника з табору пілсудчиків полк. Матушезского в польсько- американській пресі, свідчать про це найкраще. Польща при такім духовім наставленню її провідників, вихованих на реакційній літературі Сенкевича, не „сказана на потугу" — як писав один із політичних маняків — тільки на терпіння та мучеництво польського народу, що кількадесять чи що сто літ, коли згодом політична конюнктура зведе Німеччину та Росію знов до спільного стола.

Чи може бути Польща велика та сильна?

Зі сказаного ясно виходить, що Польща не може бути рівночасно великою та сильною; природні обставини на це не позволяють. Колиб якимсь дивом з подоптанням міжнародньої справедливости Польща таки дістала східні непольські землі та стала територіяльно великою, то тоді напевно не буде сильною, бо усі свої сили мусілаб зуживати на стереження міліонів непольського населення та дусити перманетну революцію. Нема очевидно мови про демократичний лад такої Польщі, в якій поляки становилиб половину населення або й ні. Це мусілаб з конечности бути Польща диктаторська — тоталітарна, як нею ставала попередна Польща щораз більше з дня на день.

Найсильнішою відповідно до своїх природних дарувань буде Польща тоді, коли буде середною державою, такою, на яку їй Господь дав талани в людях та землі. Забезпечити своє істнування зможе Польща на довгі віки тільки тоді, коли найде спільну мову зі своїм природним сусідом-українським народом на сході. Тільки такий бльок є в силі охоронити її перед Німеччиною, як теж і перед Росією, з якою зрештою тоді навіть і не малаб спільних меж.

Літописець.

Католики Піддержують Боротьбу з Націзмом

Недавно 43 чільних католиків, серед них багато церковних провідників, професорів університетів, державних мужів, з ріжних країв світу, підписали заклик до всіх католиків, щоб піддержувати боротьбу проти націзму. Бо націзм це дуже небезпечна течія, і вона більше лиха накоїть світови, якщоб вийшла переможною, ніжби накоїли Совети із своїм комунізмом. Якщоб націзм вийшов переможно, він закував би в неволю всі народи, включаючи німецький. Спутав би їх душу і думку, цілковито обмежив би праза людини і звів би людину до ролі безвладної, механічної шрубки у великій суспільній структурі. Щоб не допустити до цього, треба боротись з націзмом, кажуть ті передові католики і хай ніхто із віруючих осіб не дасться обдурити тим, що націзм всетаки назверх ніби менше виступає проти религії, ніж комунізм. Націзм робить ці речі більше рафіновано.

Комунізм, безперечно, це теж дуже небезпечна і шкідлива для релігійного життя струя, говорили ті католики. Вона узнає лише матерію. Душевних, позагробових справ, вищої етики — вона не узнає. Вона цілковито заперечує вищу релігію і віру в Бога. Але та безбожницька отвертість комунізму, хоч сама собою брутальна, є меншою небезпекою для самої релігії, ніж рафінований націзм. Віруюча людина бодай знає, що має релігійного вроога в комуністичній науці. Націстична наука дуже часто це закриває.

Згадані католики, заохочуючи віручих людей до боротьби з націзмом, водночас висказували надію, що Совети, внаслідок факту, що вони разом з західними демократіями боряться проти третього небезпечного ворога, та внаслідок зближення до західньої культури, можливо самі дещо зміняться. Вони, можливо, ослаблять свій комунізм, а також змінять своє відношення до релігії, до суспільної свободи і дадуть людям те, чого їм потрібно, щоби виповнити їх місію на цім світі.

Думка цих католиків, що треба боротись з націзмом, бо він більше рафінований і небезпечніший від московського комунізму — правильна. Також дуже радiлиб ми, американці українського походження, якщоб надія тих католиків дійсно колись сповни-

(Докінчення на стороні 3-тій)

Редіярд Кіплінг.

Чудо Пуран-Баґата

(Переклад з англійської мови)

(1)

Жив в Індії чоловік, що був першим міністром у одній з на-пів вільних тубильчих держав на північнім заході. Він був браґман такої високої, чистої касти, що слово „каста" для його вже майже не мало значіння. Батько його був значним урядником у ріжноманітному натовпі придвірних старозавітнього індійського двора. Коли Пуран Дас виріс, він зрозумів, що старий устрій міняється, і можна поступати наперед тільки маючи добрі відносини до анґлійців і слідкуючи за ними в тому, що вони вважали добрим. Але урядник того краю мусів крім того дбати про ласку свого пана, а це діло не легке. Одначе спокійний, мовчазливий, молодий браґман, що одержав добре анґлійське виховання в Бомбейському університеті, переміг усі трудности і підіймаючись усе вище і вище, ступінь за ступнем, дійшов до звання премієра, себто став властиво могутнішим від свого владики Магараджі.

Коли вмер старий цар, що глядів підзорливо на анґлійців з їх залізницями і телеґрафами, Пуран Дас став довіреною особою у його молодого наслідника, вихованого анґлійцями, і вони в купі заводили школи для дівчат, клали дороги, лікарні для бідних, уладжували хліборобські виставки, щороку друкували синю книжку про „Моральний і матеріяльний поступ краю"; міністерство чужоземних справ у Лондоні й індійський уряд були вельми задоволені тим, але Пуран Дас у всіх цих справах робив так, аби честь усякого почину належала до його пана.

Вельми не багато тубильчих держав приймають цілком без обмеження анґлійські новини, бо не розуміють, як це добре зрозумів Пуран Дас, що що добре для анґлійців, буває подвійно ліпшим для азіята. Премієр став тепер приятелем віце-королів, і ґубернаторів, і віце-ґубернаторів, і місіонарів-лікарів, і простих місіонарів, і анґлійських офіцирів, що приїздили на полювання в його володарства, і того натовпу туристів, що без кінця вдовж і впоперек сновиґають по Індії, коли там стає холодніше, навчаючи всіх і всякого, як треба вести справи.

В вільний час Пуран Дас засновував по анґлійським зразкам стипендії для студентів-медиків і для техніків і писав листи в головний що-тижневий анґлійський часопис „Піонір", де вияснював заходи і заміри свого пана.

Нарешті він побував в Анґлії і мусів, вернувши до дому, заплатити великі гроші жерцям, бо навіть і браґман такої чистої касти, з якої був Пуран Дас, утратив касту, перепливши через океан. У Лондоні він бачився і розмовляв з усіми видніщими людьми, котрих імення греміли по всьому світу, бачив багато і говорив мало. Університети дали йому почесні вчені ступні, і він, одягнений у фрак з білою краваткою, говорив промови і розмовляв про індійські соціяльні реформи з дамами на обідах. І весь Лондон говорив: „Це найчарівніша людина з усіх, з якими нам доводилося обідати з того часу, як видумали обіди".

Коли він вернувся в Індію, його там ждала слава: сам віце-король приїхав до Магараджі і вложив на Пуран Даса ознаки ордена Великого Хреста Індійської Звизди — брилянти, стяжки, емаль. І того саме часу, як гуркотіли гармати, Пуран Дас був іменований командирем ордена Індійської Імперії і звався з того часу „сер Пуран Дас, Командор Ордена Індійської Імперії".

У вечері у великому наметі віце-короля був обід, і сер Пуран Дас, вложивши на себе ознаки ордена, якого тільки що дістав, відповідав на тости за здоровля свого державця промовою, що ліпшої не сказав би і анґлієць.

За місяць, коли в столиці знов настав спокійний час спеки, сер Пуран Дас зробив учинок, який ніколи не прийшов би в голову анґлійцеви: він умер для світа. Ознаки ордена Індійської Імперії, оздоблені альзамами, він звернув індійському урядови; новий премієр приняв у свої руки керму уряду, і в канцеляріях почалась зміна урядників. Жерці знали, що сталося, і народ догадувався; але Індія — єдина в світі країна, де людина може зробити все, що вважає для себе ліпшим, і ніхто не спитає її, з якої причини вона це зробила. Тимто ніхто й не бачив нічого дивного в тому, що міністер сер Пуран Дас, командор ордена Індійської Імперії, покинув свою посаду, покинув царські палати, зрікся власти і пішов у жовтій одежі з мискою анахорета. Він був, як велить давній закон, двацять років учнем, двацять років борцем — хоч ніколи не виймав меча — і двацять років головою сімї. Він уживав багатства і власти на те, що вважав за добре; він приймав шанобу, коли вона сама йшла до нього; він бачив людей і міста — і дома, і на чужині, — і люди і міста обсипали його пошаною. Тепер він кидав це все, як чоловік кидає одежу, котра йому більше непотрібна.

Коли він вийшов з міських воріт у сайгаковій шкурі на плечах, з костуром анахорета під пахою і з мискою в руці, сам, босий, зо спущеними до долу очима, за його спиною загуркотіли вистріли, витаючи його щасливого наступника. Пуран Дас кивнув головою. Все те життя було скінчене, і він не згадував про нього ні з задоволенням, ні без задоволення, так, як у памяти чоловіка промигне якийсь неясний сонний привид. Тепер він був бездомний, приблуда, жебрак, що годується тим, що дадуть ближні, — і доки в Індії зостанеться хоч один шматок хліба, ні жрець, ні жебрак не будуть голодні. Ніколи в житті він не їм мяса і майже не їв риби: пять фунтів стерлінгів вистарчилоб на всі його трати на їжу в кожен з тих років, коли він мав міліони. Вже в той час, як він був „львом" лондонських сальонів, перед очима його носилось видіння тиші і спокою — довга, біла, вкрита пилом індійська дорога, на якій скрізь були видні сліди босих ніг, безперестанний, тихий рух людського натовпу і гострий запах диму, що підіймається смужкою між деревами біля дороги, коли подорожні присмерком сідають вечеряти.

Тепер настав час сповнити це видіння; премієр зробив потрібні для цього кроки, і за три дні лекше булоб найти хвилю, що прокотилася по океану, ніж найти Пуран Даса серед величезного, міліонового індійського натовпу, що раз-у-раз бродить, сходиться і розходиться.

(Дальше буде).

РОДИЧІ І ДІТИ ПІДЧАС ВІЙНИ

Всілякі щоденні події теперішнього военного часу цікавлять і раз-у-раз хвилюють дітвору. До таких подій належать повні і частинні затемнення вулиць і будинків, заборони й обмеження у звязку з паюванням цукру, ґуми й газоліни, відсутність ближчої й дальшої рідні, що служить у війську, а навіть діточі радіопередачі та гумористичні сторінки в ґазетах, які тепер раз-у-раз кладуть натиск на воєнні події. Діти помічують ті зміни, говорять про них між собою, та ставлять питання. Разом з тим діти мусять пристосовувати своє життя до тих новин і змін і хто зна, чи їм не прийдеться переносити ще більші невигоди й трудноці, якби війна зачепила американську землю безпосередно.

Батьки й старші члени родини повинні здавати собі справу з того, що діється тепер в головках дітей. Вони повинні розяснювати дітям, що це тепер діється у світі, та обережно приготовляти їх на всякі, хто зна чи не багато гірші, можливости.

Діточе Бюро федерального Департаменту Праці видало окрему книжечку з нескладними поученнями про те, як родини з дітьми повинні ставитись до сучасної кризи та як приготовлятись на можливу більшу небезпеку. В окремих розділах книжечки обговорюється проблеми цілком малих дітей, шкільної дітвори й доростаючої молоді.

У відношені до малих дітей книжечка радить батькам пригадати собі, як вони дітьми заховувались у всяких трудноцах і небезпеках, та як їх діти в минулому реаґували на всякі випадки і неприємні події. Книжка далі радить, щоб батьки тепер, колиб появилась поважна загроза небезпеки, обходились з дітьми і їх заспокоювали так, як їх самих заспокоювано в дитинстві, або як вони заспокоювали своїх дітей у якійсь невоєнній немилій пригоді.

Найкраще взяти малу дитину на руки, притулити її, або бодай тримати за руку. Дитина знає тільки один рід безпеки, а це те, що доросла людина її береже й охороняє. Одиноке інше заспокоєння, це приявність якогось такого предмету, з яким дитина добре зайома. Коли дати дитині таку забавку, якою вона часто бавились, то це багато поможе, щоб дитина не хвилювалась і не боялась.

З другого боку, книжечка радить, щоб батьки дозволяли дітям виявляти вільно страх. Не треба занадто вмовляти в дитину, що вона має бути відважна. Досвід з переживань англійських дітей підчас бомбових нападів вчить, що краще, аби діти виявляли свій страх, ніж щоб його ховали. Здавлювання в собі страху накладає на ніжну і чутку діточу вдачу занадто велику напругу.

З дітьми у шкільному віці можна й треба отверто розмовляти про все, що відноситься до війни, у звязку з родинним життям. У тому віці діти мають нахил уявляти собі всілякі страхіття і тому краще говорити їм про все правду, щоб вони занадто не давали волі своїй фантазії. Крім того треба їм приділити означені обовязки й відповідальність. Матері можуть наперед уплянувати, що на випадок небезпеки більші діти подбають, щоб занавіси на вікнах були щільно поспускані, щоб дрібна дітвора не підходила до вікон підчас рейдових алярмів, і т. п. В багатьох громадах діти у шкільному віці можуть належати до молодечого відділу рейдової сторожі, або до такогож відділу Червоного Хреста.

Ясно, що заховання дітей відносно війни і воєнних трудноців не буде скрізь однакове і тільки самі батьки можуть точно знати, як з якою дитиною обходитись. Та одно правило можна примінити до всіх родин і всіх випадків, без огляду на ріжницю в діточих темпераментах і вдачі. Це правило таке: всі діти почувають більшу безпеку і краще переносять трудноці, знаючи, що вся родина зустрічає ці трудноці разом. Тому батьки повинні старатись бути по змозі якнайбільше з дітьми, навіть тоді, коли змінені умови праці це дещо утруднюють.

Доріст, себто хлопці й дівчата у віці учнів середніх шкіл, вимагає у воєнний час такого самого, коли й не більшого, догляду, як і малі та більші діти. Війна примушує цей доріст ставати дозрілими людьми багато швидше, ніж в нормальний час, а воєнні події залишають на їх душах куди глибше враження. Вони за короткий час можуть бути покликані на відповідальну працю, або на військову службу. Батьки повинні помагати їм підготовитись до цього.

„Найкращою охороною наших завчасно дозрілих молодих людей, — говориться у згаданій книжечці, — буде, коли їх втягнеться цілковито в підготовку оборони і у дійсну воєнну працю. Дівчата повинні перебрати на себе більше домашніх обовязків. Поза домом, окрім праці в Червоному Хресті і інших воєнних занять, вони можуть помагати в діточих захоронках і діточих опікунчих осередках. Хлопці можуть перебрати обовязки проти-рейдових сторожів та інші оборонні обовязки... Молодь, що ще ходить до школи, повинна брати курси, на яких буде вчитись предметів, звязаних безпосередно з воєнним і допомоговим вишколом, з домашнім чи сільським господарством, беручи під особливу увагу воєнні відносини. Позашкільні години повинні бути виповенні заняттями, які заспокоювалиб бажання молоді виконувати службу й нести таку відповідальність, як дорослі".

Недовго після японської атаки на Перл Гарбор, як почались воєнні кроки на Тихому океані, австралійські батьки питали, як діти заховуються і що з ними робити підчас бомбових нападів. Британська Корпорація радіо-передачі дала австралійцям деякі цінні поради, які варто знати й американським батькам. Вона заявила, що між лондонськими дітьми не замітно ніяких нервових хворіб чи недомагань, викликаних повітряними рейдами. Діти витримували бомбаві атаки таксамо як і старші люди, коли й не краще. Життя у захистах від рейдів не принесло їм ніякої шкоди. Не було ні хворіб ні пошестий.

Погані наслідки війни були помітні тільки в ділянці навчання і щодо діточої злочинности. Зразу не було досить шкіл для дітей, яких повивожено з міст на провінцію. Школи в бомбардованому Лондоні закрито. Разом з тим в багатьох родинах було нарушене родинне життя і домашня дисципліна. Батьки пішли до війська, а матері виконували ріжні воєнні роботи. Не маючи шкіл, діти мали багато вільного часу і деякі з них почали були збиткувати так, що деколи попали в конфлікт з поліцією.

Це питання розвязано так, що поотвирано і розпределено школи і втягнено до них 98 відсотків дітей у шкільному віці. Встановлено нагляд над дітьми там, де цього було треба, і збиткам та діточій злочинности покладено кінець.

Важніщою справою є проблєма молодих хлопців, які несподівано починають заробляти гроші у військових індустріях. Вони не мали попередно ніколи стільки гроша в руках, не знають, що з грішми робити і часто тратять їх на немудрі розривки. Через це деколи попадають в поважні трудноці. Розвязку цього найдено в обмеженні грошей, які молодь дістає в руки та у закликах, щоб надвишку щадили через всякі оборонні способи інвестиції. Таким робом молодь, дістаючи заробітки майже такі, як і дорослі люди, помагає своїми заощадженнями фінансувати війну та відкладає собі гроші на повоєнний час.

Книжечка, з якої перебрано повищі поради, називається TO PARENTS IN WARTIME і її можна дістати написавши на адресу SUPERINTENDENT OF DOCUMENTS, WASHINGTON, D. C. Ціна книжечки 5 центів.

Загальна Рада — ФЛІС.

Звіт Головної Контрольної Комісії У. Н. Союзу від 1. січня 1942 до 30. червня 1942 р.

(Докінчення)

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ

за час від 1. січня до 30. червня 1942.

Готівка з кінцем грудня 1941. року осталася	$ 612.59
Відсотки від бондів	435.45
Відсотки з банку	.85
Готівка з кінцем 30. червня 1942. остається	$ 1,048.89
Інвестиції в бондах	38,279.95
З кінцем 30. червня 1942. року Фонд Захисту-Сиротинця остається	$39,328.84

ЗВІТ ФОНДУ БЛ. П. С. ЯДЛОВСЬКОГО

за час від 1. січня до 30. червня 1942. року

Готівка з кінцем грудня 1941. року осталася	$ 219.58
Відсотки від бондів	30.04
Відсотки з банку	1.09
Готівка з кінцем 30. червня 1942. року остається	250.71
Інвестиції в бондах	2,500.00
З кінцем 30. червня 1942. року Фонд бл. п. С. Ядловського остається	$ 2,750.71

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, означений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	$ 4,915.81	$ 4,915.81
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,275.39	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adп. Fd.	2,804.46	6,079.85
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,130.73	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		37,949.66	39,080.39
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	11,981.92	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't.		7,792.44	19,774.36
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	852.66	852.66
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	11,344.22	11,344.22
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,025.01	2,025.01
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	7,447.49	7,447.49
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,003.94	1,003.94
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fe.	2,005.06	2,005.06
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	4,523.60	4,523.60
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,100.03	2,100.03
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547,638	Sav. Dept.	Mort. Fd.	3,259.87	3,259.87
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	83,620,81	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend	37,364.71	120,985.52
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	84,702.28	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Ineg Fd.	16,794.60	101,496.88
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan't Fd.	6,297.48	6,297.48
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	4,264.17	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	573.45	4,837.62
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	61,951.24	61,951.24
Bankers Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	69,393.75	69,393.75
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		10,824.70	10,824.70
Security Bank & Trust Co.	Philadelphia, Pa.		Check Acc't	National Fd.	5,000.00	5,000.00
Ukrainian Savings Co.	Cleveland, O.		Sav. Dept.	Mort. Fd.	5,062.50	5,062.50
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	2,558.10	2,558.10
				Total	$492,820.08	$492,820.08

Готівка молодечого департаменту У. Н. Союзу знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 1,813.05	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	988.25	$ 2,801.30
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	18,064.79	18,064.79
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	15,612.86	15,612.86
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,291.87	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	743.88	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		1,896.48	4,932.23
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	23,513.44	23,513.44
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		8,439.45	8,439.45
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		1,955.45	1,955.45
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		4,674.30	4,674.30
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't		11,256.93	11,256.93
				Total	$91,250.75	$91,250.75

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140,488	Sav. Dept.	$ 171.07	$ 171.07
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	877.82	877.82
			Total	$ 1,048.89	$ 1,048.89

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$ 250.71	$ 250.71

Готівка від контрольованих реальностей, на яких У. Н. Союз має морґеджові інвестиції:

First National Bank	Jersey City, N. J.	Check Acc't	$ 8,164.08	$ 8,164.08

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА У. Н. СОЮЗУ

З кінцем 30. червня 1942. р. майно старших членів виносило	$6,006,603.33
З кінцем 30. червня 1942. р майно Молодечого Департаменту У. Н. Союзу виносило	512,132.92
З кінцем 30. червня 1942. р. було майна Захисту-Сиротинця на суму	39,328.84
З кінцем 30. червня 1942. р. було у фонді бл. п. С. Ядловського	2,750.71
Разом	$6,560,815.80
Майно У. Н. Союзу з кінцем 31. грудня 1941. року було	6,360,129.89
Загальний приріст майна У. Н. Союзу за шість місяців в 1942. році є	$ 200,685.91

Контрольна комісія завважила, що з днем 1. травня 1942 року, згідно з ухвалою головного уряду з дня 11. лютого 1942 року, У. Н. Союз видає тепер „Свободу" і „Юкрейніен Вікли" під власним зарядом і фінансовий стан „Свободи" представляється за тих два місяці так:

Прихід за травень	$4,957.26
Прихід за червень	5,412.61
Разом прихід	$10,369.87
Розхід за травень	$3,665.84
Розхід за червень	5,688.62
Разом розхід	$9,354.46

Остається до переносу на липень $1,015.41.

Головна контрольна комісія У. Н. Союзу завважила, що деякі відділи спізнилися з присланням своїх належитостей за місяць червень на суму $9,749.27.

З кінцем червня б. р. є невиплачених посмертних запомог на суму $14,139.92. Причиною цього є брак відповідних доказів леґального характеру.

За останній піврік число членів У. Н. Союзу, що померли, було таке: 157 дорослих членів і 7 дітей.

Вкінці головна контрольна комісія У. Н. Союзу, по провіренні майна та орґанізаційного життя Союзу у всіх подробицях — стверджує, що головні урядники У. Н. Союзу в головному осідку орґанізації, як і відділові урядники на місцях, та усе Союзове членство, працюють совісно для добра орґанізації й сповняють вповні свої горожанські обовязки, яких вимагають теперішні надзвичайні часи.

Д. Капітула, Волод. Ґалан, д-р А. Т. Кібзей, Роман І. Смук, Степан Куропась.

З ГОСТИНИ ЧОРЧИЛА В КАЇРО.—Цей, що є з соломяним капелюхом, що нагадує мексиканський, це британський премієр Винстон Чорчил, що був недавно в Каїрі. Біля нього сидить премієр індійської провінції Пунджаб, Сікандер Гіят Хан, а далі генерал сер Арчиболд Вейвел. Щось вони там радили, а найближчі воєнні події розяснять, про що була мова.

Католики в Боротьбі з Націзмом

(Докінчення зо сторони 2-гої)

лась; або, щоб вона була вже нині оперта на певних реальних даних. Нам в Америці булоб далеко приємніше жити і втішатись тими благодатями, котрі дає нам наша прибрана батьківщина, якщоб ми знали, що також задоволені є наші брати в старім краю, та якщоб те їхнє вдоволення було щире і правдиве. Ми теж не малиб нічогісько проти того, щоб наші брати далі залишались у Совєтськім Союзі, якщоб вони дійсно цього хотіли. Ми булиб навіть раді, що наші брати на західньо-українських землях дійсно зреалізували свій національний ідеал, приступивши до Совєтського Союзу, якщоб ми знали, що тих 99%, котрі ніби голосували за те прилучення, були не силувані загрозою смерти, і, що взагалі тих 99% було. Але ми знали і знаємо що інше. Ми діставали сюди листи і фотоґрафії, а згадка про це потрясає нас до нині.

Также ми дуже тішилисяб, якщоб наші брати на Великій Україні могли свобідно визнавати віру в Бога, шанувати і відвідувати свої церкви, слухати по церквах свобідних проповідей. Ми тішилисяб, якщоб десятки міліони українських селян могли приступити або відступити від колхозу й не зазнавали за це з боку влади ніякої кари. Ми тішилисяб, якщоб ґазети писані українською мовою могли писати те, що душа редакторів їм наказує і чого широкий український загал бажає. Та щоб вони не мусіли по базарному захвалювати чуже, а багном осквернювати все, що носить тінь природнього неперебільшеного українського націоналізму. Ми дуже тішилисяб, якщоб та державна українська форма, що її признано Україні в Совєтах, і що в певних границях всетаки є додатнім явищем, могла теж набрати українського змісту.

Дотепер було інакше. Міліони людей згинуло за спротив проти колєктивізму. Церква була цілковито придушена. Український зміст зо всього витереблений. Стремління українського народу, підпорядковані стремлінню Москви. Говоримо це не для попрікань, лише з болем і щирим бажанням, подібним до того, що його висказали згадані католики, щоб воно змінилось.

„Чотири свободи" проголошені президентом Рузвелтом і одобрені опісля Британією в Атлянтійськім Чартері, як запевняють нині американські державні мужі мають бути примінені по цілім світі. Для понижених і придавлених народів — це дуже відрадна вістка. Та вкупі з тим чуємо, що річницю Атлянтійського Чартеру в Анґлії збуто мовчанкою. Невже це вплив Совєтів на Анґлію, замісць Анґлії на Совєти, як це заповідали згадані католики?

Щоб запанував на світі мир, люди мусять бути задоволені. Зрозуміло, що досконалого задоволення на світі нігде нема. Задоволення це зглядна річ. Але всі народи повинні дістати запевнення, що могтимуть свобідно прямувати до того ідеалу, котрий на їх думку, зробить їх щасливими. Народи, подібно як поодинокі особи, мають свої задушевні бажання, до котрих прагнуть прямувати. Прямування до тих ідеалів дає їм зглядну мірку щастя. Зате загородження шляху до тих ідеалів викликує в них великий душевний біль, а далі фізичну реакцію. По успішнім закінченні цеї війни кожний нарід мусить дістати право прямувати свобідно до своїх національних ідеалів, з тим застереженням, що ті його ідеали не будуть переходити чужої межі і не будуть втручатись до справ іншого народу.

ГЛУХІВ*)

У Глухові, у городі,
У всі дзвони дзвонять;
Та вже наших козаченьків
На лінію гонять.
У Глухові, у городі
Стрільнули з гармати;
Не по однім козаченьку
Заплакала мати.

Народня пісня.

Хто переїде межу, що відділяє Орловську губернію від Глухівщини, то відразу побачить велику ріжницю. Ця ріжниця кинулась у вічі Шевченкови, як він їхав в 40-х роках на Україну і це він зазначує в своїй повісти „Капитанша". Пригадуєте собі те місце: „Ледви переїхали межу Орловської губернії, як уже й декорація перемінилась: Замісць ракити понад дорогою красуються високі, розлогі верби; вже в першому селі Чернигівщини хатки біленькі, укриті соломою з димарями, а не сірі, рублені і необмазані хати; одежа, мова, твар — усе як єсть інше. Уся та відміна — стає на протязі двацяти верстов; за одну годину ви вже почуваєте себе немов у другій атмосфері..."

Минуло кілька десятків літ, як написав ці рядки Шевченко, а й досі можна спостерегти велику відміну у вигляді придорожніх сіл і їх людности, коли переїхати широчезним, обсадженим у два ряди великими, старими вербами, київо-московським шляхом з Орловщини в Глухівщину. Старий отой шлях! Кого тільки не бачив він на свойому віку! Їздили по ньому гетьмани з Батурина і з Глухова в далеку Москву; везли цим шляхом закутих у кайдани Многогрішного й Самійловича в далеку неволю. Їздили ним на поклін цареви Бруховецький, Мазепа і всі гетьмани по ньому. Везли цим шляхом Дорошенка в почесне заслання, мандрував цим шляхом наш незабутній Кобзар і в останнє проїхав ним на Україну в дубовій труні під червоною китайкою. Тепер старий шлях — тихий та безлюдний; заріз травою і тільки втоптана колія та коли-не-коли пробіжить сюди дорожкою панський екіпом, або ліниво тюпає коняка, запряжена у віз, на якому куняє дядько. Минулися часи, коли день і ніч безперервно тяглися вози, ридвани, почтові брички, нескінченою чередою йшли прочане... Залізниця перепинила увесь той рух.

На 15 верстов до Глухова велике село — Єсмань, на річці тієїж назви. Колись це була перша почтова стація на українській території, як їхати з Московщини. Куліш уважав річку Єсмань границею між Московщиною й Україною і нераз згадує її в своїх віршах, а російську літературу називає іноді „заєсманською літературою". Куліш, як відомо, був родом із Глухівського повіту і через те знав тутешні місця. Але коли ви не тутешній і не знаєте, що цей рівчачок, через який ви переїхали по старенькому, з танцюючими бальками, мов клявіші розбитого фортепіяна, містку, — єсть сама славна Єсмань, то вам ніколи не спаде на думку, що оце проминули той самий кордон, що ділить дві нації, дві історичні культури! Знати — міцна була наша стара культура, коли ще збереглися її прикмети, не дивлячись на всі заходи від часів Петра I. і до нинішнього дня, заходи, які знайшли собі синтезу в признанні російського міністра внутрішніх справ, що: „правительство, начиная съ 17-го столѣтія, постоянно боролось противъ движенія, извѣстнаго подъ именемъ украинскаго и олицетворяющаго собою идею возрожденія прежней Украины..."

Тепер може не почуєте чистої української мови, не почуєте старої пісні, але вам відразу кидається у вічі величезна відміна в побуті, в культурі, помічена ще Шевченком. Навіть не розговорившись з людьми, бачите іншу вдачу, інший склад психіки. А як розбалкаєтеся з єсманцем, то довідаєтесь, якої він невисокої думки про своїх сусідів орловців, як вони нечисто й неохайно живуть і їдять, які вони негостинні, та як погано лаються, — зовсім те саме, що казав колись Полянин про своїх сусідів — Деревлян, котрі жили звіринським робом і „ядяху вся нечисто". Почуєте, що єсманські „хохли" ніколи не женяться на „кацапках" і навпаки. Не дуже-то гарної думки й орловець про „хохлів", спитайте-но лиш його! За те даремно будете шукати в глухівського „хохла" національної свідомости, — тільки й того, що відріжняє він себе від „кацапів".

От проминули Єсмань, зїхали на горбок і здалеку блиснули перед нами золоті бані й високі білі дзвіниці церков гетьманської резиденції. Глухів стоїть на високій площині так, що видно його з усіх боків здалеку, на 15—20 верстов. Серед повітових міст Чернигівщини Глухів займає не остання місце. На 20,000 людности в ньому до останніх часів істнували: ґімназія, учительський інститут, дівоча ґімназія, 6-ти клясова реміснича школа, нижча хліборобська. Дві досить гарно опоряджені больниці[1]) — міська й земська, публична бібліотека (дуже непогана, зі значним українським відділом), невеликий історичний музей при бібліотеці, безплатна бібліотека-читальня товариства тверезости — такі культурні інституції. Чимало камяних будинків, мостова[2]) на всіх головних вулицях, городський сад, кілька скверів, два монументи (Румянцева-Задунайського, першого „малоросійського" ґенерал-ґубернатора, і Терещенка) — все це надає Глухову досить показний вигляд. Проведено повз Глухів і залізницю (вузько-колійну). Глухів — батьківщина відомих „цукрових королів" Терещенків; він зазнав від своїх земляків-міліонерів чимало добродійств: вони збудували хлопячу й дівочу ґімназію, чотиро-клясову школу-приют для хлопців, реміснячу школу, шпиталь, нарешті прекрасну церкву під золотими банями — копія Володимирського собору в Києві. Ця церква панує над усім містом і надає його панорамі імпозантний вигляд. Правда, збудовання цієї церкви повело за собою зруйнування старої Анастасієвської церкви, що стояла поруч („щоб не псувала вигляду"), церкви, поставленої гетьманом Скоропадським. На місці її поставлено в кінці 90-тих років минулого століття муровану каплицю.

Поки не було кругом залізниць, Глухів грав ролю важного торговельного пункту, переважно транзитної торговлі збіжжем. Коли пройшли кругом залізниці, він цю ролю втратив. А як провели з Ворожби вузько-колійну залізницю через самий Глухів, то зовсім занепала в ньому всяка гуртова торговля; кождому значнішому покупцеви вигідніше стало їхати до Харкова або до Києва і там собі придбати те, що треба, ніж купувати на місці з других рук і гіршого ґатунку. Торговельний рух затих. Не буяє в Глухові й життя громадсько-культурне. Хоч шкіл багато, але місцевої інтеліґенції мало; мешканці Глухова наскрізь перейняті духом тієї „обивательщини", від якої завертає голову й нудить кожду свіжу людину. Гра в карти по клюбах, танцювальні вечірки, кінематографи — ото й усі розваги глухівчанина до недавнього часу.

Через увесь город простяглась Київо-московська вулиця, головна артерія міста; кінчається вона старою кріпостною брамою, яка збереглася досі з частиною мурів. На цій вулиці стояли важніщі міські й державні інституції, „присутственныя мѣста". Хто з городян знає, що збудовано ті „мѣста" з останків руїн Малоросійської Колеґії, величезної триповерхової камениці, так мальовничо описаної Кулішем в його романі: „Михайло Чорнишенко". Будинок Колеґії здавався українцям XVIII. століття одним із найбільших чудес у світі і згорів разом з усім Глуховом під час згубної пожежі 1784 року.

Проти „присутствій" — в невеликому дерев'яному будинку — аптика з написом: „существуетъ съ 1757 года", значить від часів Кирила Розумовського. Колись Глухів був значним і гарним містом; недурно він вразив так московського попа Леонтія Лукіянова, який переїздив сюди в 1701 р. й записав у своїх споминах: „Городъ Глуховъ земляной, обрубъ дубовый, вельми крѣпокъ, а въ немы жителей вельми багатыхъ много пановъ; и строеніеъ в немъ преузорочное, свѣтлицы хорошія; палаты въ немъ полковника стародубскаго Миклашевскаго — зѣло хороши; рядовъ (крамниць) много. Дѣвичей монастырь предивенъ зѣло. Соборная церковъ хороша. Очень зѣло лихоманы хохлы зятѣйливы къ хоромному строенію... Другово вряд ли такова города сыскать лучше Кіева строеніемъ". Але від усього цього „преузорочнаго строенія" залишилось тепер дуже небагато: дві-три старі церкви, серед них Миколаївський собор, перед яким на майдані збиралася козацька рада і обиралися вольними голосами" гетьмани. Там, де стояв жіночий монастир, що вподобався так Лукіянову і де ігуменою була стариця Магдалина, мати гетьмана Мазепи, тепер жидівські різниці і стайні кінних стражників. Тільки мала ветха каплиця на місці вівтаря свідчить, що колись тут інакше було.

В північно-західній частині Глухова збереглися вали колишнього глухівського замку, в якому відсиджувалися в 1663 році козаки-лівобережці в облозі від польського війська з самим королем Яном-Казимиром на чолі. Тут під валами розстріляли поляки славного сподвижника Хмельницького — полковника Богуна, який не схотів приймати московського підданства і зостався при Польщі, а вона йому так віддячила! За валом, у низу понад Єсманю, починається передмістя — Веригин. У XVIII столітті це була аристократична частина Глухова. Тут жила уся значна українська старшина і сам гетьман. Розумовський, хоч не любив „гнусное місто Глуховское", але завів тут двір, що був копією єлисавитинського двору в Петербурзі. На той час у Глухові перебувала постійна італійська опера, були два французькі пансіони для дітей „благородного малоросійського шляхетства" і книгарня. Наступник Розумовського, малоросійський генерал-ґубернатор Румянцев-Задунайський, розбив над широким єсманським ставом англійський парк. На старинному пляні зазначено симетричні алеї й штучні ставки цього парку. Від того всього тепер зосталися дуже незначні сліди в садибі міщанина „греблі Скоропадського" на Єсмані.

Я згадав за глухівський музей. Початок йому поклали колекції й бібліотека небіжчика Миколи Шугурова, пожертвовані місту його удовою. Музей міститься в читальняній салі при публичній бібліотеці. Старовини поки-що мало: кілька портретів; малюнків, дещо з козацької зброї, монети, черепки, металеві річи з розкопаних на території Глухівщини городищ і таке інше. Бібліотека не дуже велика, але вся зложена з книжок з обсягу українознавства.

Через здоровенну камяну браму спускаємося на Веригін, переїздимо широченну площу-ярмарковище і виїздимо на широкий шлях. Довго ще мріють позаду білі глухівські церкви і золоті бані терещенківського собору. Дорога веде до Кролевця. Монотонно брязчать дзвінки почтового візника. Глухів із його спогадами про гетьманські часи зникає з очей.

*) Опис цього міста, як й інших, що наступлять, взяті з книжки „По Рідному краю", якої автором є Дмитро Дорошенко.

[1]) Шпиталь. — [2]) Брук і хідник.

ПОГЛЯНЬТЕ, ЩО СТАЛОСЯ З КОЛИШНІМ ДЖЕКІ КУҐЕНОМ! Хто з старших не памятає фільм з малим Джекі Куґеном? А тепер бачимо на образку того самого Куґена, що вже став зрілим мужчиною і як Джан Куґен зголосився до армії й побирає курс керування ґлайдером, бажаючи стати пільотом. Образ знятий в Каліфорнії на місці військових вправ в Твентінайн Памс.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 22. серпня 1942, по довгій недузі, помер у Спрінг Валей, Н. Й.,

ГИЛЯРІЙ СИВЕНЬКИЙ,

Покійний походив зо села Ястробичі, повіт Сокаль, Західна Україна. Вступив до У. Н. Союзу 22. листопаду 1924; прожив 61 літ. Покійний був добрим членом Укр. Тов. Просвіта і У. Н. Союзу. Також брав активну участь у громадськім житті.

Полишив у смутку 5 дітей: Марію, Ольгу, Юстину, Григорія і Стефана.

Похорон відбувся в вівторок, 25. серпня, з дому жалоби до української католицької церкви св. Петра і Павла при участи о. Омеляна Ананевича, а відтак на цвинтар до Бардонії.

В. Й. П.!

Іван Брега, секр.

ТАРЗАН, ч. 624. Підозріння.

Вбивник чомусь втікав повільно. Декількох пасажирів, розбуджених криком самого вбивника висунули з кабіни голови і бачили, як втікав.

Вони побігли до кабіни Еґаліса і застали його в калюжі крови. Він не був мертвий, лише тяжко зранений.

„Тарзан..." — це все, що він зміг вимовити. По однім слові він зімлів. Але він сказав досить, щоб можна було догадатись, хто вбивник.

„Так це Тарзан вчинив", закричав один з пасажирів. „Я бачив, як напів нага фіґура втікала з кабіни Еґаліса". Інші пасажири потвердили це.